

wij, dat de Nederlandsche biologen er aanwijzingen in mogen aantreffen, welke hen bij hun onderzoek van nut kunnen zijn. Mocht iemand nadere bijzonderheden omtrent détails verlangen, dan zijn wij gaarne bereid, zoo mogelijk daarmede van dienst te zijn. Van het maken van gevolgtrekkingen hebben we ons onthouden, verwijzen belangstellenden hier nog naar de „Bijdragen tot de kennis van het klimaat van Nederland,” door Dr. J. P. v. d. Stok, verschenen in het Tijdschrift van het Aardrijkskundig Genootschap, 1916 en '17, en naar „Essai de Geographie Botanique, par Jean Massart, verschenen in „Recueil de l'Institution Botanique Leo Errera, Tome VII, 1908.

Moge de voortzetting onzer onderzoekingen de oplossing brengen van vele der gestelde vraagstukken. Indien dan deze arbeid daaraan een bescheiden aandeel heeft kunnen nemen, zullen we de moeite, welke wij er ons voor getroost hebben, ruimschoots beloond achten.

's Gravenhage, Juli 1926.

A. L. BRANDHORST.
Ch. A. C. NELL.

MEEUWEN.

1. a. Bovenkant vleugels en rug effen zwart (— vrijwel effen donkerbruin of geheel effen donker leiblaauw.) 2.
- b. Bovenkant vleugels en rug meeuwenblauw (alleen vleugelpunten al of niet met zwart.) 4.
- c. Bovenkant vleugels en rug meeuwenblauw met opvallende donkere tekening (band) op middenvleugel. 6.
- d. Bovenkant vleugels en rug in hoofdzaak warm goud- tot roestbruin:

Kokmeeuw in eerste vliegkleed.

(*Larus ridibundus ridibundus* L.)

De „vleugelboeg” vertoont een breede witte „spaan”, duidelijk door twee zwakke plekjes onderbroken; de witte staart heeft aan 't uiteinde een zwarte band; ook langs de geheele achterkant der bovenvleugels loopt een zwart tot zwartgrauwe band. Onderkant geheel wit. Dit kleed gaat spoedig over in 6a. Zie fig. 15.

- e. Bovenkant vleugels aan achterkant met groot breed wit veld; aan de voorkant der **geheele handvleugel** veel zwart; middenvleugel al of niet met zwarte band. 7.
- f. Geheele vogel (onderkant hoogstens wat lichter) vaalgrauw—bruinzwart gevlekt (donkergrauwe vlekjes op lichtergrauwe ondergrond; groote slagpennen effen donkergrauw. 9.
- g. Geheele vogel lichtgrauw gevlekt, fletse eenigszins beige indruk makend (lichtgrauwe vlekjes op bijna witte ondergrond; groote slagpennen nog bleeker dan de rest van de vleugelbovenkant.) 10.

2. a. Effen donker leiblaauw: **Engelsche (Kleine) Mantelmeeuw** in volwassen kleed.

(*Larus fuscus affinis* Reinhardt.)

Wijkt alleen in kleur van dek af van 3b. Pooten niet altijd **helder** geel. Tot dusverre zeer zeldzaam aan onze kusten; wordt meer algemeen.

- b. Vrijwel effen donkerbruin: **Groote of Kleine Mantelmeeuw** in 3de of 4de levensjaar. Onderkant en kop wit; nek wit, al of niet met donkere vlekjes; stuit en staart wit al of niet nog met (weinig) donkere vlekjes; achter langs de vleugels op de bovenkant een (al of niet volkomen) smalle witte rand. Snavel nog niet geheel helder geel, al of niet met spoor van rood aan „nok”.
- c. Effen zwart. 3.

3. a. Pooten niet helder geel (bleek vleeschkleurig, soms bijna grijswit):

Groote Mantelmeeuw, 5- tot meerjarig.

(*Larus marinus* L.)

Groote zware vogel, met machtige breede vleugels; geheele onderkant, staart, nek en kop sneeuwwit (deze laatste soms en dan 's winters eenigszins groezelig gevlekt); achter langs de vleugels op bovenkant duidelijke smalle witte rand zie fig. 1; kleine witte vlekjes aan vleugeltippen niet erg opvallend. Snavel helder geel met roode „nok” opvallend zwaar. Onderkant vleugel zie fig. 2. Heel algemeen, vooral van Juli—Maart langs kusten, riviermonden, havens.

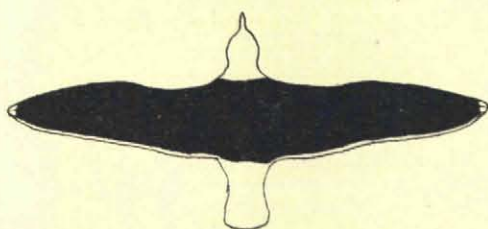

Fig. 1. Groote Mantelmeeuw, volwassen kleeed.

Fig. 2. Onderkant vleugel Groote Mantelmeeuw, volwassen kleeed.

- b. Pooten helder geel: **Kleine Mantelmeeuw, 5- tot meerjarig.**

(*Larus fuscus fuscus* L.)

Minder groote, in vlucht veel eleganter, opvallend lang- en slankvleugelige, toch wel groote vogel, met veel smaller lichaam en minder zware snavel. Overigens als 3a, behalve onderkant vleugel, zie fig. 3.

Veel minder algemeen dan 3a, maar lang niet zeldzaam langs onze kusten op trek.

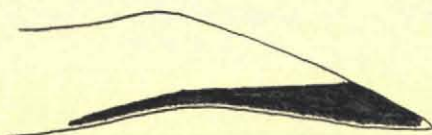

Fig. 3. Onderkant vleugel Kleine Mantelmeeuw, volwassen kleeed.

4. a. Geen spoor van zwart aan de vleugeltippen; overigens als een Zilvermeeuw maar nog grooter dan de Groote Mantelmeeuw:

Groote Burgemeester, volw. kleeed.

(*Larus hyperboreus* Gunn.).

Zeer zeldzaam in dit kleeed.

- b. Geen spoor van zwart aan de vleugeltippen; overigens als 4a, maar ter grootte van een stormmeeuw:

Kleine Burgemeester volw. kleeed.

(*Larus glaucoides* Meijer.)

Uiterst zeldzaam, vooral in dit kleeed.

- c. Geen spoor van zwart aan de vleugeltippen.

Geheele onderkant der vleugels zeer donker, grijszwart zie fig. 5.

Dwergmeeuw, volw. kleeed.

(*Larus minutus* Pall.)

Kop 's zomers pikzwart tot veel verder op achterhoofd dan bij Kokmeeuwte; snavel dan roodbruin; 's winters alleen achterkop (oogenschoonlijk) zwart, naar voren vlekkelig; snavel dan goed zwart, pooten in beide jaargetijden duidelijk rood. Achter langs de mooi meeuwenblauwe (licht) vleugels op de bovenkant een smalle witte rand, die aan de uiteinden witte vleugeltippen (zonder eenig zwart) vormt. Zie fig. 4. Geheele onderkant (behalve vleugels)

wit, evenals staart en nek, ('s winters alleen nek meeuwenblauw als rug); duidelijk kleiner dan kokmeeuw; dikwijls en aanhoudend „watertredend”. In dit kleed nogal zeldzaam aan onze kusten (havens, duinmeertjes), voornamelijk bij W. en vooral N.W. stormen.

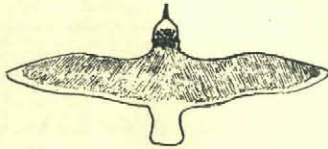

Fig. 4.
Dwergmeeuw, bovenkant, volwassen
winterkleed.

Fig. 5.
Onderkant vleugel volwassen
dwergmeeuw.

d. Duidelijk zwart (al of niet met witte puntjes) aan vleugeltippen: 5.

5. a. Geen spoor van wit aan de zwarte vleugeltippen:

Drieteenmeeuw, volw. kleed.

[*Rissa tridactyla tridactyla* (L.)]

Rug en bovenvleugels donkerder meeuwenblauw (niet donker leiblaauw zooals bij Engelsche Mantelmeeuw) dan bij volw. Zilver-, Storm- of Kokmeeuw (niet bij elke belichting zeer opvallend); achter langs de vleugels op bovenkant geen smalle witte rand zooals bij volw. Zilver-, Storm- en Mantelmeeuwen, zie fig. 6; alle andere deelen sneeuw wit, alleen 's winters nek en achterhoofd licht en donker blauwgrauw gewolkt; de sneeuw witte staart in uitgespreide houding niet afgerond, maar recht afgesneden, bij meer opgevouwen stand eenigszins uitgehold. Van dicht bij valt de dikke hals op; ook de kop lijkt dikwijls zwaar. Mooi donker oog, snavel 's zomers wasgeel, 's winters groengeel, van boven mooi gebogen, aan de onderkant zoo goed als geen „nok”; pooten van de staande vogel opvallend teer en bijna zwart (donker bruin). De 4de teen rudimentair. Onderkant vleugel bij overvliegende vogel kenmerkend, drie gescheiden zwarte slagpenpunten aan voorkant, met nog wat zwart aan uiterste achterkant (zie fig. 7).

Komt niet zoo heel vaak dicht onder de kust; W. stormen.

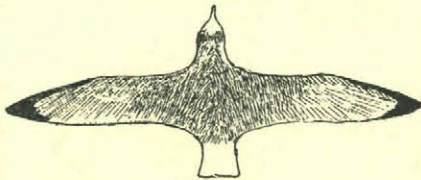

Fig. 6.
Drieteenmeeuw, bovenkant, volwassen
winterkleed.

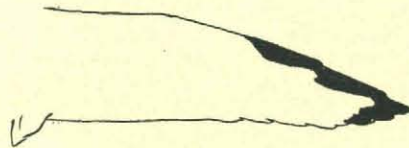

Fig. 7.
Onderkant vleugel, volwassen
Drieteenmeeuw.

b. Vleugeltippen alleen aan de achterkant zwart; de „vleugelboeg” vertoont een zeer opvallende breede sneeuw witte „spaan”.

Kokmeeuw, volw. kleed. (Zwartkopmeeuw)

(*Larus ridibundus ridibundus* L.)

Kop in bruiloftskleed (niet tot in nek) zwart (mooi donker bruin), met klein wit oogvlekje; in overige jaargetijden min of meer gevlekt; in volkomen winterkleed (beter herfstkleed) is die kop wit met klein zwart stipje voor oog en halvemaaanvormig vlekje op oorstreek; rug en bovenvleugels (behalve de witte „spaan”) mooi licht meeuwenblauw, alle andere deelen sneeuw wit (zie fig. 8); de fijne snavel en pooten bij gunstige belichting mooi bloedrood.

Onderkant der vleugels alleen aan de tip donker (grijszwart) waarbij een wit baantje aan de voorkant scherp afsteekt (zie fig. 9).
Wel ons meest algemeen meeuwtje; 's winters boven stadsgrachten.

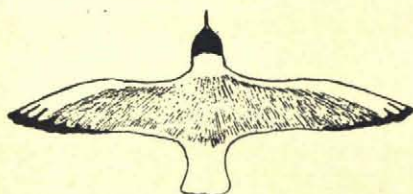

Fig. 8.
Kokmeeuw, bovenkant, volwassen
zomerkleed.

Fig. 9.
Onderkant vleugel volwassen
Kokmeeuw.

- c. Vleugeltippen met maar weinig zwart en heel kleine uiterste witte puntjes, groote vogel met heldergele, rood „genokte” snavel, kwaadaardig lichtgekleurde „glasooogen”:

Zilvermeeuw, volw. kleed.

(*Larus argentatus argentatus* Pontopp.)

Een groote zware vogel met breede vleugels; achter langs de vleugels op de bovenkant een smalle witte rand, zie fig. 10; alle overige deelen sneeuwwit, alleen 's winters (soms al tegen September) kop en nek met vrij donker groezelig grijs waas overtrokken; snavel vrij zwaar; pooten flets vleeschkleurig. Onderkant vleugeltip duidelijk anders dan de Stormmeeuw, n.l. aan de voorkant één of meer smalle zwarte balkjes, al of niet gevolgd door een paar korte balkjes tot tegen uiterste achterkant. (Zie fig. 11).
De meest algemeene groote meeuw, vooral 's winters (kusten, havens, riviermonden, meren).

- c. Als c, maar met helder gele pooten; kop ook 's winters meestal wit:

Geelpootige Zilvermeeuw, volw. kleed.

(*Larus argentatus cachinnans* Pall.)

Waarschijnlijk tot dusverre niet opgemerkte wintergast.

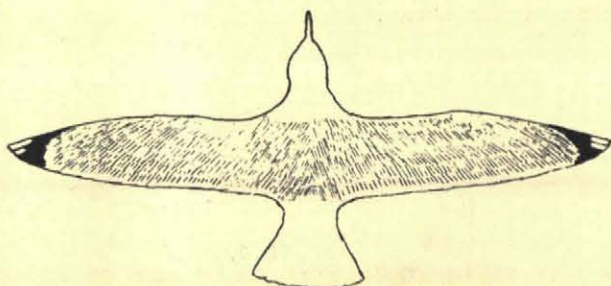

Fig. 10. Zilvermeeuw, bovenkant, volwassen zomerkleed.

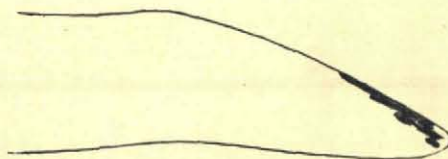

Fig. 11.
Onderkant vleugel volwassen Zilvermeeuw.

- d. Vleugeltippen met beduidend meer zwart en grootere uiterste witte vlekjes dan. 5c.

Stormmeeuw, volw. kleed.

(*Larus canus canus* L.)

Wel beduidend groter dan Kokmeeuw, maar veel kleiner dan Zilvermeeuw; overigens vrijwel dezelfde teekening als de laatste, zie fig. 12, doch zijn mooi zwart oog geeft een veel zachter gezichtsuitdrukking; snavel veel minder zwaar en minder geel, zonder roode „nok”, stroogeel tot groengeel. Veel eleganter, vooral van onderen gezien. Kop 's winters ook wel grijs, maar duidelijker in de lengte gestreept. Pooten bleek loodgrijs (zonder rose of vleeschkleurige tint). Onderkant vleugel duidelijk anders dan bij Zilvermeeuw, n.l. een ongebroken

zeer donkere hoornvormige vlek, over beduidende afstand langs voorrand en geheel aansluitend tegen achterrand; witte vlekjes aan de tip zeer opvallend. (Zie fig. 13). Vogels, die pas de meeuwenblauwe kleur op rug en middenvleugel hebben aangenomen, vertoonen nog de geheele handvleugel zwart (eigenlijk bruinzwart) al of niet met een of twee witte vlekjes (vergelijk fig. 14). Zeer algemeen, ook op bouwlanden; vrij zeldzame broedvogel.

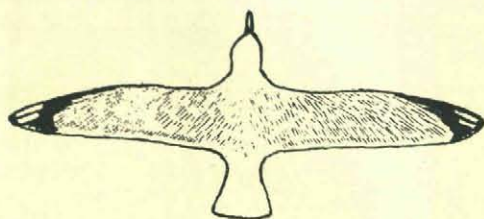

Fig. 12.
Stormmeeuw, bovenkant, volwassen zomerkleed.

Fig. 13.
Onderkant vleugel volwassen
Stormmeeuw.

Fig. 14.
Boven: Stormmeeuw, volwassen kleed.
Onder: Stormmeeuw in overgang tot
volwassen kleed.

6. a. „Vleugelboeg” met opvallende breede witte „spaan”, waarin 1 of 2 zwarte vlekjes; (geen wit veld aan achterkant van de bovenvleugels, zie 1e); bovenkant aanvankelijk met vrij veel roestgeelbruin:

Kokmeeuw, in 2de vliegkleed.
(*Larus ridibundus ridibundus* L.)

Dit kleed gaat, wat bovenkant rug en vleugels betreft, geleidelijk over in dat van de volwassen vogel, door gedeeltelijke rui, door afslijting van donkere tipies aan lichtere veeren, maar ook veel door verbleeken en verschieten van de roestgele tinten, die geleidelijk plaats maken voor meeuwenblauw; dit proces gaat den geheelen winter en voorjaar door; steeds vindt men typen in verschillend gevorderd stadium (zie fig. 15 beginstadium, naar een in 't eind van Aug. op Vlieland dood gevonden exemplaar). Alle blijven echter hun zwarte staartband dragen tot ze hun 2de winter ingaan. Snavel en pooten minder rood dan bij volw. vogels, van vuil bruingeel overgaand in rood.

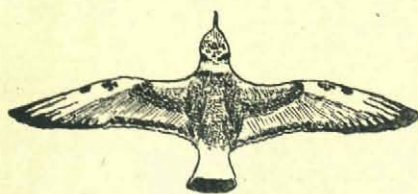

Fig. 15.
Jonge Kokmeeuw, bovenkant begin 2e
vliegkleed.

Fig. 16 (als fig. 15).

- b. Geen breede witte „spaan” aan „vleugelboeg”, (geen wit veld aan achterkant van de bovenvleugels, zie 1e).

Drieteenmeeuw, in begin 2de levensjaar.
[*Rissa tridactyla tridactyla* (L.)]

De zwarte vleugeltippen (zonder wit) uitgebreider dan bij de volwassen vogels (vooral aan

de voorkant); een donkere vlek in de nek (niet altijd zeer opvallend); een donkere band over middenvleugel, niet tot aan de achterrug. Van vele exemplaren, waargenomen van 12—15 Juli 1926 aan de Westkust van Noorwegen, was die band zwaarder, minder gebroken dan aangegeven in fig. 17, dus meer als in fig. 16; de vogels zelf maakten echter een geheel andere indruk dan die van fig. 18, omdat 't wit aan de achtervleugels ontbrak, donker meeuwenblauw was, zooals bij de volwassen vogels.

De zwartgebande staart toont nog duidelijker dan bij de ouden het recht afgesnedene (uitgespreid) of licht ingesnedene (opgevouwen). Snavel zwart. Overigens als oude vogels, dus onderkant geheel wit.

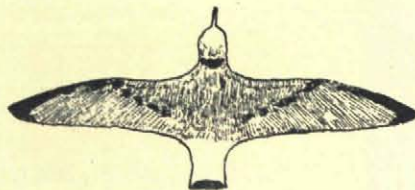

Fig. 17.

Jonge Drieteenmeeuw begin 2e jaar.

- c. Geen breede witte „spaan” aan „vleugelboeg”; in de plaats van die witte spaan juist een zwarte baan tot zwarte vleugeltippen; achter deze zwarte baan wel een wit (of in hoofdzak wit) groot veld:

Drieteenmeeuw, 1e jeugdkleed.

[*Rissa tridactyla tridactyla* (L.)].

Een heel opvallende, van 5a en 6b bij eerste oogopslag heel sterk afwijkende verschijning. De sneeuw witte groote partijen van de bovenkant komen heel voordeel uit tegen de zwarte banden op vleugels en staart. De dikke rolronde lange nek valt op. Pikzwart lijkt de band, die vanaf vleugeltippen, langs „vleugelboeg” tot handgewricht en vandaar schuin naar achter loopt, opvallend ver van de achterrug afblijvend en plotseling recht afgesneden eindigend (zie fig. 18) (in tegenstelling met overeenkomstige bandtekening bij jonge Dwergmeeuw, vergelijk fig. 19).

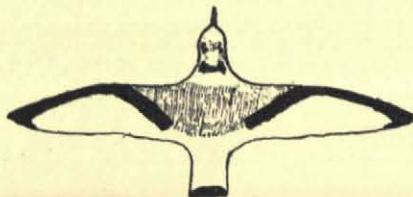

Fig. 18.

Jonge Drieteenmeeuw in eerste winterkleed.

7. a. Een opvallende zwarte (vrij smalle) band over middenvleugel vanaf handgewricht tot tegen achterrug; door een zwarte band op die achterrug zijn de beide vleugelbanden (soms na den winter onvolkomen) met elkaar verbonden; handvleugel langs de geheele voorkant zwart en wel over de helft der breedte.

Dwergmeeuw, jeugdkleed.

(*Larus minutus* Pall.)

De kleinste meeuw der aarde. Voor beginners is verwarring met 1e jeugdkleed Drieteenmeeuw uitgesloten als ze goed letten op de verbinding (of geringe afstand) tusschen de zwarte vleugelbanden over de achterrug. Achterkop en wangen met veel grauwig tot grijszwart; staart met zwarte eindband (niet geheel tot buitenkanten); mantel meeuwenblauw (in allereerste jeugdkleed, lang voor de 1e winter, meer grijs); geen donkere ondervleugels zooals 't volwassen dier; overigens, dus geheele onderkant, achtervleugels en staart (behalve einde) wit. Snavel zwart, pooten oogenschijnlijk zwart; dikwijls „watertredend”. In zittende

of zwemmende houding duidelijk witte ongebroken band midden over zwarte opgevouwen vleugel kenmerkend voor de soort, zie fig. 20. Langs onze kusten (havens bij W. stormen) minder zeldzaam dan 't volwassen dier gedurende 't winterhalfjaar; op 16 Mei nog waargenomen op terugtrek naar 't Noorden.

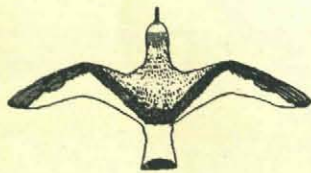

Fig. 19. Dwergmeeuwtje, jong.

Fig. 20.
Dwergmeeuwtje, zwemmend,
jong.

Fig. 20a.
Dwergmeeuwtje, jong
water tredend.

- b. Een opvallende zwarte band over middenvleugel vanaf handgewricht lang niet tot tegen achterrug; op deze achterrug geen spoor van zwart; beide vleugelbanden dus heel ver van elkaar blijvend: **Drieteenmeeuw** 1e jeugdkleed (zie 6c fig. 18).
- c. Geen zwarte band over middenvleugel; handvleugel geheel zwart: 8.

- 8. a. Rug en binnenvoorkant, der beide middenvleugels vormen één **meeuwenblauw** veld:

Vorkstaartmeeuw, volw. kleed.
[Xema sabini (Sabine)].

Geheele handvleugel zwart. Prachtig bont rank meeuwtje, lijkt iets kleiner en veel beweeglijker dan Kokmeeuw. Helder, bijzonder fraai, steken de groote partijen zwart-sneeuw-wit-meeuwenblauw op de bovenkant tegen elkaar af. Kop tot laat in 't jaar (zeker tot midden September) oogenschijnlijk zwart (donker leikleurig) later in den winter voorhoofd en gezicht wit, achterhoofd vlekkelig grijs; snavel zwart (van dichtbij met beekleurige punt); pooten donker (donker grijs?); sneeuw-wit zijn: een smalle nekring, de geheele ouderkant, staart en achtermiddenvleugel tot tegen 't handgewricht (zie fig. 21). De naam vorkstaartmeeuw is sterk overdreven; wel is de staart ingesneden, maar niet diep. Zie ook De Levende Natuur 1 November 1925.

Zeër zeldzaam (vooral in dit kleed) langs onze kust (havens) bij N.W. storm.

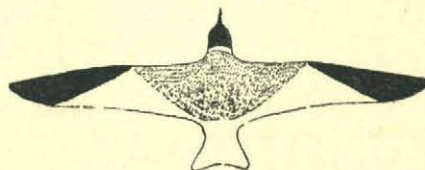

Fig. 21. Vorkstaartmeeuw in volwassen zomerkleed.

- b. Rug en binnenvoorkant der beide middenvleugels vormen één donkergrauwbruin (op een afstand bijna zwart) veld:

Vorkstaartmeeuw, jeugdkleed.
[Xema sabini (Sabini)].

Geheele handvleugel zwart. Nog opvallender bont meeuwtje dan 8a, doordat hier de groote donkergrauwbruine middenpartij op grootere afstand zwart lijkt. Van dichtbij is de rug door de lichte halfcirkelvormige vederzoompjes mooi geschulpt; de zwarte band aan 't uiteinde van de witte staart doet deze wat meer ingesneden lijken dan bij de oude vogel. 't Donkere achterhoofd niet door witte nekring van donkere rug gescheiden; voorhoofd witachtig; hand-

vleugel en achter-middenvleugel als bij 8a, zie fig. 22; onderkant geheel wit, (soms een onduidelijke smalle donkere keelring).
Iets minder zeldzaam, overigens als 8a.

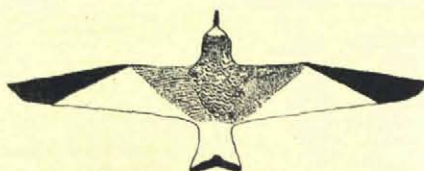

Fig. 22. Jonge Vorkstaartmeeuw.

9. a. Staart (schijnbaar) sneeuwwt, alleen met (schijnbaar) pikzwarte eindband:

Stormmeeuw, jeugdkleed.
(*Larus canus canus* L.)

Voor al in dit jeugdkleed komen de lange, smalle zeer elegante vleugels van de stormmeeuw heel voordeel uit; de geheele handvleugel is, zoowel van boven als van onder gezien eenkleurig ongevekt grauwwart. Bepaald kenmerkend zijn de donkerder gestroomde lijnen over de ondervleugel (zie fig. 23; vergelijk met fig. 25), als gevlamd of geaderd marmer; de ondergrond is hierbij vrij egaal lichtgrauw; opvallend zijn nog de lichtere wangen en lichtere onderkant van het lichaam, terwijl de betrekkelijk zwakke snavel een geheel andere uitdrukking aan 't gezicht geeft dan bij de andere grauwe meeuwen (9b).

Fig. 23.
Onderkant vleugel van jonge Stormmeeuw.

- b. Staart niet, althans niet ongevekt, wit:

Zilver-, Groote Mantel- of Kleine Mantelmeeuw, jeugdkleed.

Heel moeilijk, althans in 't eerste levensjaar van elkaar te onderscheiden. In 't tweede levensjaar worden onderkant lichaam en wangen (vooral bij Mantelmeeuwen) witter en de bovenstaart wordt min of meer wit, echter altijd met veel donkere vlekjes, die gebroken banden vormen. In dit stadium vormen ook de lange donkere uiteinden der staartveeren een donkere (veel breedere) staartband, zoodat voor verwarring met 9a moet worden gewaakt. (Bovenkant vleugel zie fig. 24, onderkant 25). Vooral door donkere vleugeltippen verschillend van 10a. Heel algemeen, vooral in winterhalfjaar langs kust.

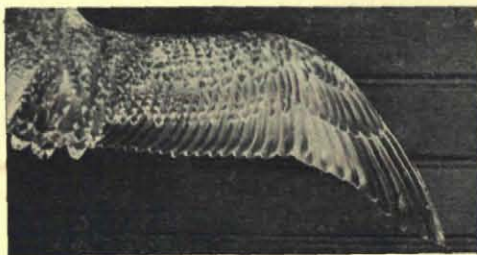

Fig. 24. Jeugdkleed Zilvermeeuw, boven.

Fig. 25. Jeugdkleed Zilvermeeuw, onder.

10.a. Heel groote meeuw, nog grooter dan Groote Mantelmeeuw:

Groote Burgemeester, jeugdkleed.

(Larus hyperboreus Gunn.)

Opvallend is de „ziekeliike” bleeke, flauw beige kleur; de vlekjes lichtbruinachtig op bijna witte ondergrond; in alles een „verbleekte” jonge Zilvermeeuw. Kenmerkend zijn echter bij de vliegende vogel de uiterste groote slagpennen, die heel fletsch, bijna wit, dus lichter dan de rest van de bovenvleugel zijn. Bij de andere „grauwe” meeuwen zijn die uiterste slagpennen altijd het donkerst. Een eenzame trage vogel.

Vrij zeldzaam langs onze kusten, meest in Januari, Februari.

b. Minder groote vogel, ongeveer zoo groot als Stormmeeuw.

Kleine Burgemeester, jeugdkleed.

Nog lichter dan Groote Burgemeester; vlekjes waarschijnlijk nog duidelijker lichtbruin; kenmerkend lichte (witte?) uiterste groote slagpennen.

Zeer zeldzaam langs onze kusten.

's Gravenhage, Roodborstlaan 21.

G. J. TIJNSTRA.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

Het Oude Mirdumer Klif Natuurmonument. — De Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten is er in geslaagd, om het Oude Mirdumer Klif aan te koopen, een breede strook met het beroemde profiel langs de Zuiderzeekust waar geoloog, botanicus en ornitholoog elkaar in opgetogenheid kunnen ontmoeten. Zooals men weet, blijft dit strand bij de droogmaking van de Zuiderzee behouden, alleen verandert de Zuiderzee dan in IJselmeer en op dit ongestoorde strand kunnen de belangstellenden, de liefhebbers en de mannen van de wetenschap dan op hun gemak nagaan, wat er alzo voorvalt met de vermindering van het zoutgehalte. Dit is nu het tweede studie-gebied, dat de Vereeniging gereserveerd heeft langs de Zuiderzee; het andere is het buitenland bij Durgerdam. T.

Vroege Merelzang buiten. — Hiermede wil ik u even berichten dat ik hedenmiddag omstreeks 3 uur een Merel uit *volle borst* heb hooren zingen niet zoo als zij meer doen in 't voorjaar dat zachte binnensmonds. Ik vind dat vrij vroeg voor een Merel. Te meer omdat de zanglijster eerder soms aan 't zingen gaat.

Bentveld 4 Februari 1927.

P. CORNET.

Uit de geschiedenis van de ekster. — Op blz. 180 van aflevering 6 der Levende Natuur lees ik dat er nog één ekster op Voorne was aangetroffen. Ik heb in de Hoeksche Waard en „op” IJselmonde den vogel nog nooit aangetroffen. Eénmaal heb ik een zien vliegen van de noordwestelijke punt van IJselmonde naar de noordoostelijke punt van Putten, dus over de Oude Maas.

Een en ander is alleen de vermelding waard in verband met het feit dat een 150 jaar geleden eksters wel in de Hoeksche Waard leefden. Er stonden toen veel boomen — esschen en vooral iepen, langs de polderwegen, nu nog alleen langs dijkwegen — ambachtsheerenrecht, thans in financieel belang. Er huisden in die boomen veel roeken en ook eksters. Van af ± 1500 vind ik in de polderregisters geregelde posten van uitgaaf voor het doen verstoren der kraaiennesten en het dooden der kraaien. En in registers van een polder in het midden van de Hoeksche Waard van 1770—90 ook een terugkeerenden post voor het verstoren der ekternesten. Ontbooming van het land en verdrijving der vogels zijn dus als de redenen van hun verdwijning aan te nemen.

Oud Beyerland, 15 Februari 1927.

J. D. T.